

Huvudman

Motala kommun
motala.kommun@motala.se

Ärendet

Tillsyn av Hällaskolan i Motala kommun.

Beslutet i korthet

Skolinspektionens tillsyn av Hällaskolan visar att det finns allvarliga brister i verksamheten med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Bristerna finns genomgående inom hela stödprocessen. Det handlar exempelvis om att ansvariga inte alltid anmäler och utreder elevers eventuella behov av särskilt stöd kopplat till svårigheter att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas samt att placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång inte alltid föregås av utredning och beslut om särskilt stöd. Bristerna inom stödprocessen blir särskilt allvarliga mot bakgrund av att en betydande andel av eleverna i samtliga årskurser inte uppfyller betygskriterierna i ämnena svenska, engelska och matematik. Detta får sammantaget konsekvenser för elevernas möjligheter att nå målen med utbildningen och att nå behörighet till ett nationellt program. Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i Hällaskolans arbete med att skapa trygghet och studiero, motverka kränkande behandling och utreda elevers frånvaro. Planen mot kränkande behandling är inte uppdaterad sedan läsåret 2021/22 och eleverna har inte medverkat i dess framtagande, upprättande eller utvärdering. Därmed saknar huvudmannen möjlighet att utreda och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar i framtiden. Att elever med upprepad eller längre frånvaro inte skyndsamt utreds riskerar att leda till att eleverna går miste om den utbildning som de har rätt till och att de därför inte heller når målen med utbildningen. Därutöver saknar skolenheten skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Avsaknaden av en fastställd rutin kan leda till en osäkerhet för både personal och elever kring när mobiltelefoner och elektronisk utrustning får omhändertas och hur de ska förvaras och återlämnas. Skolinspektionen förelägger huvudmannen att vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna. Skolinspektionen bedömer att bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför i denna del förenas med vite.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Motala kommun att vid vite av 3 000 000 kronor senast **måndag den 4 november 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Motala kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Motala kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att elever, vilka bedömts ha behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar samt följa upp att de ges sådant stöd. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 § skollagen; Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [nedan Lgr 22], 2.8 Rektorns ansvar)
2. Se till att alla lärare anmäler till rektorn om en elev, trots extra anpassningar, befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Se vidare till att rektorn, för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn – eller som har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – startar en utredning. Förutom att starta utredningar för de elever som befaras att inte uppfylla betygskriterierna ska rektorn också se till att starta utredning av särskilt stöd för de elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 19 augusti - 21 oktober 2024 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 2 september 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens

bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, skyldigheten att anmäla till skolenhetens rektor att en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt rektorns ansvar att starta en utredning efter varje inkommen anmälan. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)

4. Se till att rektorn för varje avslutad utredning om särskilt stöd fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektor ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats avseende perioden den 19 augusti - 21 oktober 2024. (3 kap. 9 § skollagen)
5. Se till att det av de åtgärdsprogram som utarbetas framgår datum för när åtgärdsprogrammet ska följas upp och utvärderas samt vem som ansvarar för uppföljning respektive utvärdering. Huvudmannen ska, om det finns, i samband med redovisningen inkomma med fem oidentifierade åtgärdsprogram som beslutats innan redovisningsdatumet. Till redovisningen ska även tillhörande utredningar av särskilt stöd bifogas. (3 kap. 9 § skollagen)
6. Se till att beslut om anpassad studiegång och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp utgår från ett utrett och konstaterat stödbehov och fattas i enlighet med författningarnas krav. Av besluten om anpassad studiegång ska framgå de avvikelser som görs från den timplan, de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen samt motivering för sådana avvikelser. Av besluten om placering i särskild undervisningsgrupp ska vidare framgå behovet av särskilt stöd, hur det ska tillgodoses och motivering för vilka särskilda skäl som finns för sådan placering. Av besluten ska även framgå när dessa ska följas upp och utvärderas. Rektor ska dokumentera hur många beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp som är fattade under perioden den 19 augusti - 21 oktober 2024 (3 kap. 7, 9, 11 och 12 §§ och 29 kap. 10 § skollagen).

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) att senast **måndag den 4 november 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande skolans arbete med att skapa trygghet och studiero, planen mot kränkande behandling och utredning av frånvaro.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Motala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Motala kommun ska vidta följande åtgärder

Skolans arbete med att skapa trygghet och studiero

1. Se till att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna. Planen ska förutom en översikt över de åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året innehålla en redogörelse över hur tidigare års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts. En reviderad plan mot kränkande behandling, med det innehåll som anges ovan, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 6–8 §§ skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.)
2. Se till att vid minst ett tillfälle innan **den 2 september 2024** klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev utsatts för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
3. Se till att skolpersonal, när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 19 augusti - 21 oktober 2024. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder även inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana har gjorts. (6 kap. 10 § skollagen)
4. Se till att rektorn beslutar om rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Rutinen ska ges in till Skolinspektionen i samband med redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 e § skollagen)

5. Se till att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast används vid undervisning enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd, eller om det enligt rektorns eller lärares bedömning i ett enskilt fall finns särskilda skäl att tillåta en elev att använda sådan utrustning (5 kap. 4 a § skollagen).

Utredning av frånvaro

6. Se till att, beträffande de elever som har upprepad eller längre frånvaro, genomföra en utredning för att klargöra orsakerna till frånvaron. Utredningarna ska resultera i att de åtgärder som krävs för att komma till rätta med respektive elevs frånvaro beslutas och sätts in. Utredningarna ska genomföras oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig och ska genomföras i samråd med elevhälsan. Om utredningar bedöms som obehövliga och utredning inte genomförs ska det av huvudmannens redovisning framgå skälen till detta. Rektorn ska dokumentera vilka elever som under perioden den 19 augusti - 21 oktober 2024 bedömts ha upprepad eller längre frånvaro och vilket datum en utredning om orsakerna till frånvaron har inletts för respektive elev. Dokumentationen, inklusive de utredningar som färdigställts, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att det vid skolenheten finns ordningsregler som rektorn beslutat om och att dessa har utarbetats, följts upp och vid behov omarbetats under medverkan av eleverna. Vidare avslutas ärendet i de delar som avser att alla som arbetar i skolan motverkar kränkande behandling av elever genom att agera då en elev utsätts för kränkande behandling samt att för varje sådan anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottar ska huvudmannen se till att det startas en utredning där omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:2007) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2024 utifrån inkomna uppgifter inlett en tillsyn av Hällaskolan i Motala kommun. Skolenheten bedriver vid tidpunkten för tillsynen utbildning i årskurserna 7–9 för cirka 240 elever.

Skolinspektionen har kontrollerat om verksamheten vid Hällaskolan följer gällande bestämmelser i delar av områdena extra anpassningar och särskilt stöd, skolans arbete med att skapa trygghet och studiero samt grundläggande förutsättningar för skolenheten

Tillsynsbesök har genomförts vid två tillfällen vid skolenheten. Vid det första besöket, som skedde oanmält den 5 mars 2024, kontrollerades främst området trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling. Vid tillsynsbesöket genomfördes huvudsakligen lektionsobservationer. Därutöver förekom granskning av den dokumentation som ligger till grund för extra anpassningar och särskilt stöd för tio elever samt skolenhetens ordningsregler, kränkingsanmälningar med tillhörande utredningar samt betygssammanställningar avseende vår- och höstterminen 2023. Vid det andra tillsynsbesöket, som ägde rum den 25 och 26 mars 2024, genomfördes intervju med rektorn, lärare, personal i elevhälsan och trygghetsteam samt elever. Representanter för huvudmannen har också intervjuats den 16 april 2024.

Huvudmannen har beretts tillfälle att yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den

verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar samt anmälan och utredning av särskilt stöd

Skolinspektionen har i samband med tillsynsbesöket inhämtat betygssammanställningar för vår- och höstterminen 2023 samt den dokumentation som ligger till grund för extra anpassningar och särskilt stöd för tio elever. Av elevdokumentationen framgår att det i samtliga årskurser finns elever som inte anmälts och utretts för särskilt stöd i ämnen där det kan befaras att eleverna inte kommer att uppfylla betygskriterierna, trots att extra anpassningar genomförts. Av granskade betygssammansättningar framgår att 38 av 86 elever i årskurs 7 inte uppfyllde betygskriterierna i ett eller flera ämnen under höstterminen 2023. Vidare framgår att i ämnet matematik uppfyllde 30 av 86 elever i årskurs 7 inte betygskriterierna under höstterminen 2023. I årskurs 8 uppfyllde 25 av 73 elever inte betygskriterierna i ett eller flera ämnen under vår- och höstterminen 2023, varav 19 elever inte uppfyllde betygskriterierna i ett eller flera av ämnena svenska, engelska eller matematik sedan årskurs 7. Motsvarande siffra för eleverna i årskurs 9 var 30 av 77 elever. Av dessa uppfyllde 12 stycken inte betygskriterierna i ett eller flera av ämnena svenska, engelska och matematik sedan årskurs 8. Därutöver framgår av informationsinhämtningen inför tillsynen av Hällaskolan att det inte upprättats något åtgärdsprogram för någon elev i årskurs 9. Av intervju med rektorn och den inhämtade dokumentationen framgår att rektorn totalt har beslutat om åtta åtgärdsprogram vid skolenheten. Dessa avser endast elever i årskurserna 7 och 8.

Av intervju med företrädare för huvudmannen framgår bl.a. följande. Huvudmannen har reagerat på Hällaskolans låga måluppfyllelse och att det är många elever som under en längre tid inte uppfyllt betygskriterierna i ämnet matematik. Vidare uppger de intervjuade att skolenheten haft en negativ resultatutveckling under flera år. Utvecklingslärare har besökt skolenheten i syfte att följa upp undervisningen i ämnet matematik. Efter dialog med utvecklingslärare och rektorn har huvudmannen tillfört resurser i form av bland annat nämnda utvecklingslärare och specialpedagoger.

Av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan framgår att inte alla elever ges stöd i form av extra anpassningar utifrån

sina behov. Vidare framgår av intervjuerna att när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas så anmäls inte alltid detta till rektorn. Som anledning anges att det finns en rutin för extra anpassningar men att det vid skolenheten råder olika uppfattningar hur denna ska tillämpas samt vad som utgör extra anpassningar, när dessa ska ges och vad anpassningarna i praktiken innebär. Enligt lärarna saknas det därutöver förutsättningar att under ordinarie undervisningstid prioritera mellan elever som rektorn trots anmälan inte utrett och de elever som är i behov av extra anpassningar. Konsekvensen blir, enligt lärarna, att extra anpassningar inte ges till alla elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas då lärarna inte har praktiska möjligheter att ge extra anpassningar till alla elever som behöver det. Vidare anger lärarna att det saknas en dialog mellan lärare och elevhälsan om att följa upp och utvärdera extra anpassningar vilket innebär att lärare, istället för att anmäla elever som befaras inte kunna uppfylla betygskriterierna med hjälp av extra anpassningar, använder sig av samma extra anpassningar under flera år.

Av intervju med rektorn, lärare och företrädare för elevhälsan framgår att om en elev befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, utreds inte alltid elevernas behov av särskilt stöd vid skolenheten trots att de anmäls till rektorn. Rektorn och företrädare för elevhälsan uppger härvid att de inte hunnit med att utreda samtliga elever som blivit anmälda för utredning av särskilt stöd. Istället har de gett generella anpassningar för eleverna i årskurs 9. Enligt lärarna finns det elever som inte uppfyller betygskriterierna för årskurs 6 trots att de går i högstadiet. Vidare uppger lärarna att det finns flera elever i årskurserna 8 och 9 som har haft F eller streck i ett eller flera ämnen sedan årskurs 7, men att det inte startats någon utredning av särskilt stöd för dessa elever. Av lärarintervjun framgår att det exempelvis finns flera elever i årskurs 9 som anmäls åtminstone två gånger per termin sedan årskurs 7 utan att det startats någon utredning. Detta innebär, enligt lärarna, att elever i årskurs 9 kommer att lämna grundskolan utan att uppfylla betygskriterierna i ett eller flera ämnen.

Beslut gällande åtgärdsprogram samt utformningen av dessa

Skolinspektionen har i samband med tillsynen efterfrågat och tagit del av samtlig stöddokumentation för tio elever. Av inhämtad stöddokumentation framgår att det finns elever som utretts för särskilt stöd men att det inte utarbetats några beslut om åtgärdsprogram för elever som enligt slutförd utredning bedömts vara i behov av särskilt stöd.

Av intervju med rektorn framgår att åtgärdsprogram inte alltid upprättas trots att eleverna efter avslutad utredning har visat sig vara i behov av särskilt stöd. Vidare uppger företrädare för elevhälsan att det finns elever i

årskurs 9 som är utredda men att det bland dem finns elever som inte uppfyller betygskriterierna och är i behov av särskilt stöd som inte har något åtgärdsprogram. Detta bekräftas av Skolinspektionens dokumentstudier av vilka det framgår att flera elever har avslutade utredningar från exempelvis maj och december 2023 utan att något beslut avseende åtgärdsprogram fattats.

Därutöver framgår att det i flera av de upprättade åtgärdsprogrammen saknas information vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering samt datum för dessa. Av intervju med rektorn och företrädare för elevhälsan framgår att bland annat specialpedagog och mentor ska ansvara för uppföljning respektive utvärdering av åtgärdsprogram. Vidare bekräftar elevhälsan att det i åtgärdsprogrammen inte framgår vem som ansvarar för uppföljning respektive utvärdering.

Beslut om särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång

Av den informationsinhämtning som Skolinspektionen tagit del av framgår att det vid skolenheten finns sammanlagt tre upprättade beslut om särskild undervisningsgrupp och tre beslut om anpassad studiegång. Samtliga beslut avser elever i årskurs 8. Av den dokumentationsgranskning som Skolinspektionen genomfört vid skolenheten framgår att det finns elever i både årskurs 7 och 9 där det av den bakomliggande dokumentationen i de enskilda elevärendena framgår att elevernas behov av särskilt stöd antingen ska tillgodoses i en särskild undervisningsgrupp eller att ett eller flera ämnen ska anpassas bort. Därutöver framgår att det i flera av de granskade elevakterna saknas beslut om åtgärdsprogram, särskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång. Flera av besluten har inte heller föregåtts av en utredning om särskilt stöd.

Av intervju med företrädare för elevhälsan framgår att Länken är en form av särskild undervisningsgrupp. Enligt elevhälsan förekommer att elever placeras i Länken utan föregående utredning om särskilt stöd eller att det av åtgärdsprogrammet går att utläsa att det i formell mening handlar om placering i en särskild undervisningsgrupp. Vidare uppger elevhälsan att eleverna och deras vårdnadshavare därmed i formell mening saknar möjlighet att klaga på respektive elevs beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Enligt företrädare för elevhälsan finns det exempelvis en elev som har all sin undervisning i Länken. Eleven har inget åtgärdsprogram. Det är på gång att upprättas ett sådant för att det ska bli möjligt att fatta beslut om anpassad studiegång. För närvarande saknar eleven både beslut om anpassad studiegång och ett aktuellt åtgärdsprogram. Av intervju med rektorn framgår att det vid skolenheten finns möjlighet för eleverna att tillgodogöra sig undervisningen vid Länken, som både används för de elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt rektorn används Länken bland annat för elever som

behöver tillgodogöra sig undervisning under en längre period. Av lärarintervju framgår att det på Länken finns elever som varken har åtgärdsprogram eller är utredda för särskilt stöd.

Rättslig reglering

Extra anpassningar samt anmälan och utredning av särskilt stöd

Av skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § 1-3 och 5 stycket skollagen)

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 22, 2.8 Rektors ansvar)

Beslut gällande åtgärdsprogram samt utformningen av dessa

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att

särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut om särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång

Av skollagen framgår bland annat att om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 11 och 12 §§ skollagen)

Av skollagen framgår att beslut av en rektor får överklaga hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om bland annat stöd i en särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. (28 kap. 16 § skollagen)

Av skollagen framgår att i ärenden enligt skollagen som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska vissa bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) tillämpas, däribland bestämmelser om dokumentation och motivering av beslut samt om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att särskilt stöd i första hand ska ges i den gemenskap eller gruppering där eleven vanligtvis ingår. Stödet kan om det finns särskilda skäl ges i en annan miljö om det finns bättre förutsättningar för eleven att kunna tillgodogöra sig det. Vidare framgår att särskild undervisningsgrupp kan betyda undervisning i annan gruppering inom skolenheten eller undervisning i andra lokaler med annan personal. Åtgärden att placera en elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektorn i samband med ett beslut om åtgärdsprogram. Innan beslut om särskilt stöd genom särskild undervisningsgrupp fattas ska samråd ske med eleven och elevens vårdnadshavare. Dokumentation och uppföljning ska ske på samma sätt som när det gäller andra stödåtgärder. Placeringen i särskild undervisningsgrupp ska regelbundet omprövas. Skolan måste också upplysa om möjligheten att överklaga till Skolväsendets

överklagandenämnd samt noggrant dokumentera vilka beslut som fattas i samband med placeringen. Uppföljning och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Därutöver anges att beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan en fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 292 ff).

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar samt anmälan och utredning av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolenhetens arbete med att ge extra anpassningar samt att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Bristerna finns genomgående i arbetet med stödprocessen som omfattar extra anpassningar, anmälan, utredning, utformning av åtgärdsprogram och i förlängningen att tillgodose elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Mot bakgrund av att en stor andel av eleverna i samtliga årskurser inte uppfyller betygskriterierna och att det finns elever i årskurs 9 som inte uppfyllt dem sedan årskurs 7, finner Skolinspektionen detta anmärkningsvärt. Att skolenheten inte arbetar med stödprocessen enligt skolförfattningarna riskerar att i förlängningen påverka elevernas möjligheter att nå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram.

Utredningen visar att alla elever som är i behov av extra anpassningar inte ges detta stöd. Extra anpassningar ska skyndsamt ges till elever inom ramen för den ordinarie undervisningen för elever som befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier som minst ska uppnås. Trots detta uppger lärare att de inte har möjlighet att ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det eftersom de har elever med mer omfattande stödbehov som de istället måste fokusera på. Om elever inte skyndsamt får de extra anpassningar i undervisningen som de är i behov av riskerar det att få negativa konsekvenser för elevernas möjlighet att nå målen med utbildningen.

Skolinspektionen bedömer vidare att elevers behov av särskilt stöd inte anmäls och utreds i enlighet med författningarnas krav vid skolenheten. Utredningen visar vidare att lärare inte alltid anmäler elever till rektorn som, trots att extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Av intervju med lärare och rektorn framgår att det vid skolenheten saknas ett arbete för att utvärdera hur extra anpassningar fungerar för elever. Konsekvensen av det blir att elever under lång tid får

extra anpassningar som inte har avsedd effekt och att elever som skulle kunna vara i behov av särskilt stöd inte anmäls till rektorn.

Vidare framgår att det inte alltid startas utredningar avseende behov av särskilt stöd utifrån att eleverna inte uppfyller betygskriterierna efter det att de anmäls till rektorn. Det framkommer visserligen motstridiga uppgifter från lärare, elevhälsa och rektorn huruvida elever är utredda eller inte. Det framgår dock att en stor andel elever inte är utredda för särskilt stöd och att det inte upprättats åtgärdsprogram för någon elev i årskurs 9. Att Hällaskolan inte arbetar med extra anpassningar och särskilt stöd utifrån elevernas möjligheter att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas innebär att en central del av stödprocessen sätts ur spel och medför stor risk att eleverna inte ges det stöd som de har rätt till, vilket innebär att eleverna riskerar att lämna grundskolan utan att uppfylla betygskriterierna i ett eller fler ämnen.

Beslut gällande åtgärdsprogram samt utformningen av dessa

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte alltid fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram efter avslutad utredning av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever vars behov av särskilt stöd har utretts men där rektorn trots detta inte beslutat om att upprätta åtgärdsprogram eller att inte upprätta åtgärdsprogram.

Vidare bedömer Skolinspektionen att de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av inte uppfyller författningarnas krav. Av åtgärdsprogrammen framgår inte vem som ansvarar för uppföljning och utvärdering och datum för detta. Det innebär en risk för att insatta åtgärder fortgår utan att det görs någon bedömning av åtgärderna haft avsedd effekt. Därmed finns risk för att eleven inte når målen med utbildningen.

Beslut om särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att besluten om placeringen av elever i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång inte följer författningarnas krav. Utredningen visar att det finns elever som får undervisning i en särskild undervisningsgrupp eller vars ämnen anpassats bort utan att vare sig placeringen eller den anpassade studiegången föregåtts av beslut, utredning av särskilt stöd eller ett utarbetat åtgärdsprogram. Både beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång är ingripande beslut som påverkar elevens studiegång. Det är därför av särskild vikt att dessa beslut föregås av en utredning av den enskilda elevens stödbehov och att beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång inte fattas om elevens stödbehov kan tillgodoses på annat sätt. Om beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång inte fattas på rätt sätt finns det också en risk att elever och

vårdnadshavare inte har kännedom om innebörden av besluten och dess konsekvenser. Därmed förtas elever och vårdnadshavare möjligheten att invända mot dessa och att överklaga besluten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Motala kommuns verksamhet vid Hällaskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Motala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

I förarbetena anges att bestämmelsen ska användas när det är fråga om brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för elevers möjlighet att nå målen för utbildningen. Det innebär att sådana brister som saknar betydelse för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen inte omfattas av bestämmelsen. Det ska också handla om allvarliga brister. Omständigheter som rent allmänt talar för att bristerna är allvarliga är om de pågått under lång tid utan att åtgärdas eller om det rör sig om upprepade brister. För att en brist ska anses allvarligt försvåra förutsättningarna för eleverna att nå målen får den inte vara tillfällig. Hur länge en brist ska ha funnits för att skyldigheten att vitesförelägga ska gälla beror dock på vilken typ av brist det är fråga om. (prop. 2013/14:112 s. 44 f. och s. 86)

Skolinspektionen bedömer att den påtalade bristen i denna del allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Av utredningen framgår att det vid skolenheten finns allvarliga brister i verksamheten vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Bristerna är var för sig av allvarlig karaktär. Dessutom innebär dessa brister att elever i behov av extra anpassningar inte ges sådana anpassningar och att elever i behov av särskilt stöd inte identifieras, utreds och får sitt stödbehov tillgodosett i syfte att nå målen med utbildningen. Av inhämtade betygskataloger framgår att det handlar om en betydande andel av eleverna i samtliga årskurser som inte uppfyller betygsriterierna. I bedömningen av allvarlighetsgraden måste vidare ingå att flera elever i årskurs 8 och 9 inte uppfyllt betygsriterierna sedan årskurs 7 utan att huvudmannen och rektorn vidtagit åtgärder för att utreda och tillgodose elevernas stödbehov. Mot den bakgrunden anser Skolinspektionen att bristerna är omfattande och att de pågått under en längre tid. Dessa brister riskerar vidare att få

långsiktiga negativa konsekvenser för eleverna eftersom flera av dem riskerar att lämna grundskolan utan att uppfylla betygskriterierna i ett eller flera ämnen. Detta gör att briserna i denna del allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Det finns mot denna bakgrund skäl att förena föreläggandet med vite. Det har inte framkommit något skäl som gör vitet obehövt. Föreläggandet ska därför förenas med vite. Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 3 000 000 kronor.

Föreläggande

Skolans arbete med att skapa trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Planen mot kränkande behandling och elevernas medverkan vid dess upprättande

Skolinspektionen har efterfrågat och tagit del av skolenhetens senaste plan mot kränkande behandling. Huvudmannen har inkommit med en plan mot kränkande behandling från läsåret 2021/22. Att det inte finns någon plan mot kränkande behandling för föregående eller innevarande läsår bekräftas under intervjuer med företrädare för huvudmannen, rektorn, lärare och elevhälsan. Vidare framgår av intervjuer med rektorn, lärare, elevhälsan och elever att eleverna inte medverkar i arbetet med att upprätta, se över eller att följa upp planen mot kränkande behandling. Rektorn uppger att eleverna framledes kommer att medverka i framtagandet av planen mot kränkande behandling.

Agera, anmäla och utreda kränkande behandling

Av intervju med rektorn, lärare, företrädare för elevhälsan och elever framgår att personalen vid skolenheten agerar vid exempelvis bråk och kränkningar mellan elever. Vidare framgår av intervju med företrädare för huvudmannen och rektorn att huvudmannen ser till att det startas en utredning för varje anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottar. Därutöver framgår att huvudmannen i förekommande fall vidtar de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Av intervju med lärare framgår vidare att det finns lärare som, trots att de bevittnar elever som har en kränkande jargong och där verbala kränkningar blivit normaliserade, inte anmäler förekomst av sådan kränkande behandling till rektorn. Av elevintervju framgår att det

förekommer att elever faller grova sexistiska kommentarer eller kränkningar mot andra elever, företrädesvis flickor, utan att lärare anmäler den typen av kränkningar. Enligt lärare och elever är det vanligt förekommande med den typen av kränkningar. Rektorn bekräftar att det förekommer att personal inte anmäler förekomst av kränkande behandling vidare till denne.

Skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning samt användandet av sådan utrustning under lektionstid

Av intervju med rektorn framgår att det vid skolenheten saknas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. I skolenhetens ordningsregler, vilka Skolinspektionen tagit del av, anges att eleverna har rätt till en mobilfri lärmiljö och att mobiltelefoner ska lämnas in i början av lektionerna. Därutöver uppger rektorn att lektionerna ska vara mobilfria om inte läraren har beslutat om annat. Av intervju med lärare och elever framgår att eleverna har varit med och utarbetat ordningsreglerna men att ordningsreglerna inte alltid följs. Att mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning används till annat än undervisning framgår av elevintervju och lektionsobservationer. Härutöver uppger eleverna att det förekommer att elever under lektionstid använder mobiltelefonerna till att exempelvis spela upp höga ljud eller kränkande översättningar mellan olika språk utan att den undervisande läraren omhändertar mobiltelefonen. Av lektionsobservationer och elevintervju framgår det att elever inte lämnar in sina mobiltelefoner eller att de hämtar tillbaka dem som redan lämnats in. Att lärarna inte alltid upprätthåller regeln om en mobilfri miljö eller omhändertar den elektroniska utrustning som används till annat än undervisning beror, enligt lärarna, på att konsekvensen när läraren får omhändertar mobiltelefoner eller annan elektronisk utrustning inte är förankrad bland personal och lärare.

Rättslig reglering

Planen mot kränkande behandling och elevernas medverkan vid dess upprättande

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Slutligen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En

redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 6-8 §§ skollagen)

En plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Agera, anmäla och utreda kränkande behandling

Av skollagen framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § 2 stycket skollagen)

Vidare framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § 1-2 stycket skollagen)

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Av läroplanen framgår att skolans mål bl.a. är att varje elev respekterar andra människors egenvärde och tar avstånd från att människor utsätts för kränkande behandling. Vidare anges att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. Det anges även att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. (Lgr 22, 2.1 Normer och värden)

Skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning samt användandet av sådan utrustning under lektionstid

Av skollagen framgår att det vid undervisning endast får förekomma sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd. Rektorn eller en lärare får dock om det finns särskilda skäl tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall. (5 kap. 4 a § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Av förarbetena framgår att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande. Om ordningsregler varken följs av personal eller elever är det en signal på arbetet med att ta fram och förankra dessa i grunden behöver ses över och utvecklas. Vidare framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, dvs. omhändertaganden i förebyggande syfte och omhändertaganden som sker utifrån rektorns beslut om att samla in mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid varje skoldags början. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, t.ex. hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka (prop. 2021/22:160 s. 93 f. och s. 235)

Skolinspektionens bedömning

Planen mot kränkande behandling och elevernas medverkan vid dess upprättande

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens målinriktade arbete mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav. Trots huvudmannens skyldighet att tillse att en plan mot kränkande behandling upprättas årligen har det inte upprättats någon sedan läsåret 2021/22. Eftersom det inte finns någon plan mot kränkande behandling saknar huvudmannen en redogörelse för hur föregående års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts samt vilka

av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Skolinspektionen bedömer vidare att planen inte upprättas, ses över eller följs upp under medverkan av eleverna vid skolenheten. Att tidigare års åtgärder följs upp och att eleverna deltar i ett sådant arbete är viktigt. Dels för att skapa en ökad förståelse för skolenhetens arbete mot kränkande behandling och dels för att skolan ska kunna vidta adekvata åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Agera, anmäla och utreda kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister när det gäller personalens anmälningsskyldighet vid förekomst av kränkande behandling. Tillsynen visar att alla kränkningar inte anmäls trots att lärare bevittnar dessa. Att kränkningar inte anmäls till rektorn medför också att händelserna inte kommer till huvudmannens kännedom och att huvudmannen därmed inte kan ta sitt ansvar för att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen bedömer dock att personalen vid skolenheten agerar om en elev utsätts för kränkande behandling samt att huvudmannen utreder de kränkningar som denne mottar och i förekommande fall vidtar de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning samt användandet av sådan utrustning under lektionstid

Skolinspektionen bedömer att skolenheten saknar skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Vidare bedömer Skolinspektionen att reglerna rörande användning av mobiltelefoner och annan kommunikationsutrustning under lektionstid inte följs av alla lärare vid Hällaskolan. Elever som använder mobiltelefoner utan tillåtelse på lektionerna bryter mot skolans ordningsregler, men alla lärare vid skolenheten agerar inte till följd av detta. Avsaknaden av en fastställd rutin kan leda till en osäkerhet för både personal och elever kring när mobiltelefoner och elektronisk utrustning får omhändertas och hur de ska förvaras och återlämnas.

Utredning av frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen begärt och tagit del av skolenhetens utredningar av frånvaro för enskilda elever. Av begärda uppgifter framgår att skolenheten under de senaste 12 månaderna gjort sammanlagt sex frånvaroutredningar och att samtliga har anmälts vidare till huvudmannen.

Av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan framgår att det finns fler än sex elever med upprepad eller längre frånvaro på skolenheten men att orsakerna till frånvaron inte har utretts för dessa elever. Enligt lärarna handlar det exempelvis om elever som endast varit närvarande i undervisningen vid ett fåtal tillfällen eller inte alls under en eller flera terminer som inte har utretts för omfattande frånvaro.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepad frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynnas i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182 s. 56, 59 f. och 62)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda frånvaro. Trots att det finns flera elever på skolenheten med upprepad eller långvarig frånvaro så har inte rektorn sett till att frånvaron skyndsamt utreds. Det har inte anförts att rektorn har bedömt att orsakerna till dessa elevers frånvaro skulle vara sådana att en utredning skulle kunna anses obehövt. Genom att frånvaron inte skyndsamt utreds

riskerar eleverna att inte nå målen med utbildningen och därmed gå miste om den utbildning som de har rätt till.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Motala kommuns verksamhet vid Hällaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller upprättande av en plan mot kränkande behandling, anmälan om kränkande behandling, rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt användandet av sådan utrustning under lektionstid och utredning av elevers frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Motala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Ordningsreglerna utarbetas, följs upp och omarbetas vid behov under medverkan av eleverna

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn och elever framgår att rektorn fattat beslut om ordningsregler och att de har utarbetat tillsammans med elevrådet skolenhetens. Det är en del av demokratiarbetet och därför följs ordningsreglerna upp och vid behov omarbetas tillsammans med eleverna inför varje terminsstart.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bl.a. följande. Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § 1–2 stycket skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Erik Ahlsén

Föredragande
Signerat av: Erik Ahlsén

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Hanna Kindén, regionjurist Arvid Brogren samt utredaren Alexander Aleryd medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Ange kontorsadressen, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.